

Altajus, Belūchos rajonas 1998m. (ataskaita)

**Lietuvos Keliautojų Sąjunga
Vilniaus Universiteto Žygeivių Klubas**

A T A S K A I T A

Apie penktos sudėtingumo kategorijos kalnų žygį, praeitą kalnų Altajuje (Katunės rajone) 1998 metų liepos 30 – rugpjūčio 18 dienomis.

Maršrutinės knygelės Nr.: B-98-

Grupės vadovas: T. Valionis

Vadovo adresas: Debesijos 5-8, Vilnius; tel. 710150

1. Duomenys apie kelionę

1.1. Žygio maršrutas.

5-os sudėtingumo kategorijos kalnų žygis praeitas 1998m. liepos 30 – rugpjūčio 18 d. kalnų Altajuje (Katunės rajone). Maršrutas: Kučerlos km. – Kučerlos u. – Kučerlos ež. – Joldos u. – led. Joldo-Airy – per. ~ Žygio trukmė: 20 dienų. Nueitas atstumas: ~

1.2. Aukščio svyravimai maršrute.

1.3. Grupės sudėtis.

Nr.	Vardas, pavardė
1	Tadas Valionis
2	Edvardas Vinogradskis
3	Ieva Grumadaitė
4	Asta Žukaitė
5	Šarūnas Aviža
6	Darius Vaisiūnas

1.4. Įveiktų perėjų aukštis ir sudėtingumas

2. Žinios apie rajoną

Liepos 30 d. (1 žygio diena)

Autobusas mus išleidžia prie Kučerlos kaimo apie 15.30 val. Keli žmonės nueina į turbazę ir palieka užmetimą - daiktus grįžimui namo. Likusieji Kučerlos kaime susitaria dėl sunkvežimio. Sunkvežimis atvažiuoja apie 18 val ir nuveža mus apie 7 km aukštyn palei Kučerlos upę iki pievų pabaigos. Kelias gana prastas, duobėtas, vietomis pažliugęs, juo gali pravažiuoti tik vietinis, pritaikytas, transportas. Sumokame 140 rub. (6,2 RUR - 1 USD). Panašiai galima prisitraukti ir prie per. Kuzujak (n/k). Taip pat Kučerlos kaime galima nusiųsinti traktorių. Išsikrovę iš sunkvežimio, dar paeinam du ėjimus po pusvalandį ir 20 val sustojam nakvynei specialiai tam skirtoje aikštelėje. Apsiniaukę, protarpiai lynoja. Naktį išsigiedrina.

Liepos 31 d. (2 žygio diena)

Budintieji keliiasi 6.00. Likusieji keliiasi 6.30. Išeinam 8.30 aukštyn palei Kučerlos upę geru taku, vedančiu per pievas, mišką. Saulėta, giedra. Pietūs 12.30 - 15.00. Nedidelis debesuotumas, labai šilta. Toliau takas darosi sunkiau praeinamas, veda per smarkiai pažliugusias pievas (nors oras sausas), vingiuoja šlaitu aukštyn - žemyn. Nakvynei sustojam 19.30 aikštelėje prie Kučerlos upės, netoli nuo santakos su upe Tegejek. Naktis giedra, tačiau slėnyje gana drėgna. Kažkur iš Akemo slėnio pusės tolumoje matosi žaibuojant. Grupė jaučiasi gana pavargusi.

Rugpjūčio 1 d. (3 žygio diena)

Budintieji keliasi 6.30. Visi kiti keliasi 7.00. Išeinam 8.40 palei Kučerlos upę ir netrukus kitam jo krante pamatom upės Tegejek krioklį. Toliau einame pažliugusiu taku. Prieš Kučerlos ežerą takas šakojasi: galima eiti dešiniau (ėjimo kryptimi) palei upę, arba pasukti į kairę ir gana stačiai kilti į mišką apaugusį gūbrį. Mes einame (ir rekomenduojame eiti kitiems) taku per gūbrėlį, nes jis šiek tiek geresnis, o nuo gūbrio viršaus atsiveria puikūs vaizdai į Kučerlos ežerą. Apie 14 val prie apatinio Kučerlos ežero krašto stojam pietauti. Nedidelis debesuotumas, karšta. Prie Kučerlos ežero daug pilsiautojų, atvažiavusių čia kaip į kurortą. Taip pat gana dažnos įvairios mokslinės ekspedicijos. Kitam ežero krante, prie pat upės ištekėjimo, yra turistinė bazė, kurioje galima užsisakyti pirtį. Į bazę reikia keltis valtimi, tilto čia nėra. Vietiniai siūlė išsinuomoti valtį ir katamaraną ir jais persikelti į kitą ežero galą. Kaina mums pasirodė didoka, ir mes nusprendėm eiti pėsčiomis palei ežerą. Vis dėlto kitiems rekomenduotume nepagailėti pinigų valčiais, nes kelias palei ežerą ilgas ir sunkiai įveikiamas: labai užvirtęs medžiais ir akmenimis, daug pažliugusių ir slidžių etapų. Su sunkiomis kuprinėmis laiptoti per užvartas pasirodė gana sudėtingas ir varginantis dalykas. Išėję po pietų 15.45 val, nakvynei sustojam 18.45 prie dešinio intako, iki ežero galo likus eiti apie 2 km. Giedra.

Rugpjūčio 2 d. (4 žygio diena)

Budintieji keliasi 7.00. Kiti keliasi 7.30. Išeinam 9.45. Saulėta, giedra. Palei Kučerlos ežerą, paskui palei upę einam iki "Orakulio ežero". Čia 12.30 sustojam pietauti ir pasidalinam užmetimą. Paties Orakulio ežero, aprašyto senose ataskaitose, nebėra, likęs tik upės išplėtėjimas. 15.25 val keturi grupės vyrai išeina link Miuštu-Airy ledyno palikti produktų antrai žygio daliai. Per upę Miuštu-Airy persikelia iš rąstų sukrautu tiltuku. Takas eina kairiuoju upės krantu. Apie 18 val pasiekia miško ribą kairiajame (orografiškai) upės krante, prieš pat Miuštu-Airy ledyno moreną. Tarp akmenų palieka užmetimą ir 20.15 grįžta į stovyklavietę. Čia ir nakvojame. Debesuota.

Rugpjūčio 3 d. (5 žygio diena)

Budintieji keliasi 6.20. Kiti keliasi 7.00. Saulėta, giedra. Išeinam 8.50 ir per pusvalandį pasiekiam plačiausią Kučerlos upės išsišakojimo vietą. Čia mus pasiveja antroji mūsų grupė, su kuria išsiskyrėme prie Kučerlos ežero. Per upę keliamės briste, kai kur susikabinę po tris. Giliausiose vietose vanduo siekia kelius, srovė nedidelė, dėl to persikėlimas problemų nesukelia. Upės perbridimas užima apie pusvalandį. Toliau kylam palei Joldos upę dešiniuoju (orografiškai) krantu. Nuo "Orakulio ežero" tako nesimato, tenka paieškoti. Šiek tiek pakilus sustojam prie labai gražaus krioklio. Toliau einam neblogo taku. 12.30 - 14.00 pietaujame. Po pietų per valandą paiekiame Daraškolio ežerą. Ežero apėjimas šiek tiek keblus, kai kur prie vandens prieina stačios uolos, kurias reikia apeiti gana tolimu taku. Vienoje vietoje ant uolų pakabintas virvės galas, čia užlipame tiesiog ant uolų. Toliau takas eina per pelkes ir tundrinius krūmus, kol pradeda kilti. Apsiniaukę, pradeda griaudėti, lyti, tačiau lyja nestipriai. Takas eina dešiniu (orografiškai) upės krantu. Pakilę ant "laipto", palei upę pasukam į kairę ir kylam toliau. Nakvynei sustojam apie 18.30 ant morenos, likus apie 500 m iki ledyno. Čia yra miniatiūrinis ežeriukas. Temstant lyti nustoja.

Rugpjūčio 4 d. (6 žygio diena)

Budintieji keliasi 5.30, kiti 6.30. Išeinam 8.20. Saulėta, giedra. Apeinam moreną ir nestačiu atviru ledynu kylam link perėjos Joldo-Airy Ryt. (1A, 2850). Atsiveria vaizdas į platų Joldo-Airy ledyną. Tiesiai matyti per. Joldo-Airy Centr., kairiau - per. Joldo-Airy Vak. Dar kairiau matyti pora kitų perėjų. Kadangi sniego balnų matyti net keletas, ir nėra visiškai aišku, kuris kurią perėją atitinka, nusprendžiam eiti į patį rytinį balną. Į jį galima lipti iš apačios, iš karto pasukus į kairiąją moreną (nelipant iš apačios ant ledyno), arba

nuo vieno perėjos balno (pasiekiamo tiesiai nuo ledyno) perlipant į kairę gūbreliu. Mes pasukam į kairę nuo ledyno, nepriėję perėjos balno. Čia kelią pastoja status ledo šlaitas (30-60°), ant kurio nusprendžiam padaryti treniruotę (antroje grupėje eina keletas neprityusių žmonių). Treniruotė trunka apie 2 val. Ant perėjos užlipam 12.30 ir pietaujame. Nedidelis debesuotumas. 14.10 Atsiskiriame nuo antros grupės ir pajudam žemyn. Nusileidžiam apie 100 m iki nedidelio atviro ledyno ir, pasukę į kairę, kylam iki nedidelio nuobiryninio balno, kuris pasirodo esąs perėjos Nemyckovo Vak. (1A) balnas. Balno viršų pasiekiam 15 val ir darom nedidelę žvalgybą. Nedidelis debesuotumas. Gerai matosi viršūnė 20 Let Oktiabria ir masyvas Vak. Belucha. Pereinam ledyną ir sustojam prieš gūbrį apsižvalgyti - ieškoti eprėjos Mrija (2A, 3000). Nusprendžiam, kad tai yra nedidelis balnas gūbryje visai netoli nuo viršūnės 3240 m. Kiek piečiau matosi didesnis (ir žemesnis) balnas, bet į jį užlipti sudėtingiau dėl labai plataus bergšrundo ir pastoviai byrančių akmenų. Kilti pradėdam 17.15. Iki uolų pakylam sniegu (100 m, 30°), apeidami nedidelį bergšrundą. Uolos labai byrančios, todėl pakabinam 2*40m turėklą (ant ledsriegių) įstrižai ant ledo šlaito (45°) iki uolų, esančių dešiniau ledo. Ant uolų dar dvi virvės (30+30m, ant kilpų). Toliau status nuobirynas (30m, 40°), kuriuo lipame paprastai. Paskutinius 30m vėl pakabinam virvę ant ledo (ledsriegis). Paskutinis žmogus ant perėjos užlipa 21 val. Įsirengiam aikšteles. Visa grupė gerokai pavargusi. Vakarienei virti prikajojame ledo. Ruošiant vakarienę, pametam vieno puodo dangtį. Jis nukrenta į tą pusę, iš kurios atėjome. Vakare nedidelis debesuotumas, silpnas vėjas. Nuimam grupės iš Vinicos (3 žm.) raštelį, kurio data 1998.07.13.

Rugpjūčio 5 d. (7 žygio diena)

Keliamės 8.00 val. Dviese išeina žemyn ieškoti vakar nusiritusio puodo dangčio. Virti pusryčių nėra iš ko (nes nėra vandens). Užkandam sausai. Puodo dangtį suranda. Apie 11 val pradėdame leistis nuo perėjos. Nusileidimas labai stačiu nuobirynu (30-40°) apie 200 m. Leidžiamės grupelėmis po tris, nes labai byra akmenys. Paskutinis ledyną pasiekia 11.45. Ant morenos šalia ledyno sustojam ir verdam valgyti. Ilsimės. Link perėjos Koni-Airy (2A, 3150) pajudam 15 val. Iš cirko šalia per. Mrija apeinam uolinį gūbrėlį ir siauru slėneliu tarp dviejų gūbrių pradėdam kilti. Saulėta, šilta. Iš pradžių per nestatų nuobiryną patenkamį nedidelį cirką. Dešiniame cirko šlaite yra maždaug 100m aukščio 30° statumo nuobirynas (vidutiniškai byrantis), per kurį užlipam į perėją. Lipam visi kartu, pėda pėdon, stengdamiesi neleisti akmenų. Perėją pasiekiam 15 val. Randam raštelį. Leistis pradėdame 15.20 30-40° statumo ledo šlaitu (ledo liežuvis). Nusileidimas 120m (40+40+40m virvės ant ledsriegių), paskui sniego tiltu įveikiam bergšrundą ir 17.40 pasiekiam nestatų pusiau uždarą ledyną su vidutinio didumo plyšiais. Nuo šoninių uolų byra akmenys. Paskui per ledyną nusileidžiam iki maždaug ledyno vidury kyšančios uolos ir darom žvalgybą. Čia ledynas stipriai sutrūkinėjęs. Leistis nusprendžiam pro pro uolinio kyšulio dešinįjį šoną, palei pat uolas, per nuobiryną. Nuobirynas gana status, byrantis, bet virvė nebūtina. Paskui per akmenis palei upelį nusileidžiam iki jo santakos su Kučerlos upe. Susikabinę po tris, perbrendam Kučerlos upę. Upė tik išteka iš po morenos, ir vieną jos atšaką galima pereiti per moreną. Dėl to bridimas net vakare nėra sudėtingas (vanduo iki kelių). Perbridę 20.20 sustojam nakvynei gerai įrengtose aikštelėse su malkomis, šalia morenos papėdės. Nedidelis debesuotumas.

Rugpjūčio 6 d. (8 žygio diena)

Budintieji keliasi 7.20, kiti 7.40. Išeinam 9.20. Saulėta, giedra. Dešiniu upės krantu leidžiamės iki santakos su Miuštu-Airy. Takas eina per tankius krūmus, vietomis sunkiau praeinamas. Pakeliui praeinam įspūdingą Kučerlos upės krioklį. Toliau takas eina mišku. 12.20 pasiekiam santaką ir imam kilti taku aukštyn palei upę. Apie 14 val pasiekiam vietą, kur paslėptas užmetimas, ir sustojame pietauti. Užmetimą randam nepaliestą. Išsidalinam produktus ir 16.30 pajudam iš pietų vietos. Miuštu-Airy ledyno morenos apačia pereinam

į dešinįjį (orografiškai) upės krantą (upė išteka iš po morenos) ir kylam palei moreną, paskui užlipam ant morenos ir kairiuoju (ėjimo kryptimi) morenos pakraščiu einam toliau. Morena labai didelė, centrinėje dalyje turi daug gūbrių ir ledyninių ežeriukų, todėl geriausia eiti jos pakraščiu. Mūsų praeitame morenos šone pačiu kraštiniu gūbreliu veda neryškus, bet pažymėtas turais takas. Visus troškina, nes pamiršome įsipilti vandens iš upės, o čia vandens nėra. Po trijų valandųėjimo takas, einantis gūbreliu, atveda prie upeliuko, ištekančio iš dešinės Miuštu-Airy ledyno atšakos (ši atšaka su pačiu Miuštu-Airy ledynu nesijungia), prieš pat gūbrį, kylantį link viršūnės 20 Let Oktiabria. Suradę gerą žolę apaugusią aikštelę, 20 val sustojame nakvynei. Nedidelis debesuotumas.

Rugpjūčio 7 d. (9 žygio diena)

Poilsio diena. Nueinam palei upeliuką į viršų, tikėdamiesi rasti žemėlapyje pažymėtą ežerėlį. Tačiau ežerėlio nėra. Panašu, kad jis, kaip ir "Orakulio ežeras", ištekėjo, susidarius tam tikroms sąlygoms. Liko tik platus upeliuko išplatėjimas. Ryte saulėta, giedra. Po pietų nedidelis debesuotumas.

Rugpjūčio 8 d. (10 žygio diena)

Budintieji keliiasi 5.30, kiti 6.10. Išeinam 7.50. Saulėta, giedra. Kylam gūbrio ketera. Ketera apačioje apaugusi žole ir krūmais, aukščiau juos pakeičia apkerpėję akmenys. Lipimas gana paprastas. 10 val pasiekiam gūbrio viršutinę dalį. Toliau kylam nestačia keterėle. Vietomis pasitaiko uolos, kurios nesunkiai pralipamos. Keteros tarpinę viršūnelę pasiekiam 12.40. Paskui paeinam apie 100m pirmyn (ir šiek tiek žemyn) ir sustojam pietauti neblogoje aikštelėje, kur uolos ribojasi su ledu. Čia tilptų kelios palapinės. Šioje vietoje uolinė keterėlė kaip ir baigiasi, ją pakeičia platus ledo šlaitas, kur kas aukščiau vėl išvedantis į uolinę keterą. 13.15 – 15.50 pietaujam. Stebim praskrendantį sraigtasparnį. Nedidelis debesuotumas. Po pietų užsidedame kates ir nedideliu atviru ledynu kylam link kairėje matomų uolų. Šios uolos – tai kitos keterėlės, kylančios lygiagrečiai mūsų praeitai, viršus. Virš šių uolų keterėlė išeina į lygią ir gana plačią ledinę terasą. Užlipę ant uolų pamatom, kad tolimesnis lipimas uolomis sudėtingas ir pavojingas. Paaikškėja, kad teisingiausia būtų buvę nesukti į kairę, bet lipti tiesiai į gana statų ledo šlaitą (iki 50-60°), taip pat išvedantį į ledinę terasą. Nenorėdami leistis atgal, organizuojame turėklą po uolom. Uolos šiek tiek byra. Pakabinam 40m + 1/2*40m virvės turėklo traversu po uolom (ant ledsriegių), paskui 1/2*40m + 60m virvės turėklą aukštyn į ledo šlaitą (taip pat ant ledsriegių). Toliau ledas nelabai status, ir iki terasos viršaus pakylam tiesiog su katėm. Paskutinis žmogus užlipa 19.30. Ant terasos įsirengiam aikšteles nakvynei. Danguj susikaupia audros debesys, tačiau pati liūtis su perkūnija praeina pro šoną. Pas mus tik šiek tiek palyja. Naktis giedra. Nuo uolinių šlaitų visą naktį byra akmenys. Laimei, terasa pakankamai plati, ir mes sustojome saugioje vietoje (nors ir nevisiškai lygioje).

Rugpjūčio 9 d. (11 žygio diena)

Budintieji keliiasi 6.00, kiti 6.40. 8.30 du žmonės išeina kabinti virvių ant ledo sienelės, išvedančios į uolinį gūbrį. Tačiau sienelė labai stati (iki 75°) ir iš vientiso ledo (???????? ???). Šie du žmonės grįžta į stovyklavietę, ir 10 val visi pajudame link uolinio gūbrio pradžios, traversuodami ledo šlaitą į dešinę. Paskutinius 40m pakabinam turėklą ant ledsriegių. Paskui gūbriu apie 80m pėsčiom. Po to vienas nemalonus etapas (15-20m), kuriame pakabinome virvę (kilpa ant uolinio kyšulio). Toliau apie 100m nestačiomis uolomis, kol įsiremiam į uolinį žandarmą. Jį apeinam kairiu kraštu (ėjimo kryptimi) per ledą, pakabinę 60m turėklą ant ledsriegių. Apėję žandarmą, užkandame. Danguje kaupiasi debesys. Į pietus ir į vakarus matosi nemaži kalnų masyvai ligi pat horizonto. Toliau kabiname 40+40+60+40+40+60m turėklo firno šlaitu iki didelio akmens (ant ledsriegių). Tačiau pirmoji virvė nebūtina. Toliau dar 40m turėklo iki uolų (ant kilpos) ir 40m per uolas (kilpa). Vis labiau apsiniaukę. Kažkur praeina audra su perkūnija. Pas mus pradeda

lynoti, tačiau neilgam. Toliau kabinam 60m virvės: 45m traversas ledu (ledsriegis), 15m aukštyr link uolinio gūbrio (kilpa). Toliau 2*30m turėklo per aštrią uolinę keterėlę (kilpos). Čia randam vietą miniatiūrinei uolų - ledo aikštelei tiesiog ant keteros, kur nusprendžiam nakvoti. Pirmieji atėję įrenginėja aikštelę (ardo uolas ir lygina), kiti nurenka virves. Aikštelėje šiaip ne taip sutelpam šešiese. Nakvynė su savisaugom po atviru dangum. Būtų įmanoma pastatyti vieną nedidelę palapinę.

Rugpjūčio 10 d.(12 žygio diena)

Keliamės 8.00, pusryčiaujam. 10.00 pirmieji išeina kabinti virvių. 10.30 visi likusieji palieka aikštelę. Iš pradžių pakabinam 40m turėlo nestačia, bet aštria ketera ant kilpų (turėklas nebūtinai, bet patogus). Paskui 40m turėklo per uolas ir sniegą ligi stačių uolų viršaus (kilpa). Paskui 60+40m stačiu firnu ir ledu (ledsriegiai). Toliau apie 30m nestačiu firno šlaitu iki akmenų, esančių 20m žemiau viršūnės. Čia sustojame pietauti. Pati viršūnė yra didelis sniego – firno karnizas, todėl iki jos užlipame po vieną ir su sauga. Raštelio nerandame. Niauksosi, nors ryte buvo tik šiek tiek ūkanota. Po pietų einame traversu palei pat viršūnę, paskui gūbrio viršum leidžiamės iki plataus sniego balno tarp virš. 20 Let Oktabria ir virš. Korona Altaja (Altajaus Karūna). Gūbrio viršus snieguotas. Tada nedidelis traversas iki sniego balkonėlio, nuo jo tiesiai žemyn iki lygaus uždaro ledyno (Zapadnoje Plato). Čia sniego gylis 40-70 cm, jis susikristalizavęs į žirnio didumo granules. Nuo pietų vietos iki lygaus ledyno einame su katėm, susirišę ryšiais po tris. Ant ledyno nusiimame kates ir toliau judame link Vakarų Beluchos masyvo, eidami maždaug lygiagrečiai Akemo sienai. Ant ledyno sniegas pernykštis, maždaug iki pusės blauzdos. Vienoje vietoje prieinam gana nemalonų ledinį nusileidimą (nuo snieginio gūbrelio) su dideliu ledo plyšiu. Plyšį įveikiame sniego tiltuku, su sauga. Nakvynėi sustojam 18 val lygiame sniego lauke, netoli pakilimo link perėjos Liubimych Žon pradžios. Apsiniaukę, vėjuota, lynoja.

Rugpjūčio 11 d. (13 žygio diena)

Budintieji keliasi 5.30, kiti 6.15. Išinam 8.45. Debesuota. Einame ryšiais. Sniegas sušalęs, ir kol nešviečia saulė, neklimpsta. Link per. Liubimych Žon (2A, ~), tiksliau, nuo jos, veda kažkieno pėdos. Kylam pėdom, apeidami plyšius ir nedidelį ledokrytį (esantį kairėje pusėje ėjimo kryptimi). Aukščiau, netoli Akemo sienos, ledynas vėl lygus, jį dengia sušalęs sniegas. Pakilimą į perėją prieinam apie 11 val. Dedamės kates ir pradėdame kilti ryšiais. Iš pradžių apie 100m sniego šlaitas (lipam pėdom), paskui perlipam nedidelį bergšrundą ir lipam apie 100m ledo šlaitu (30-40°), padengtu plonu sniego sluoksniu, saugodami vieni kitus. Aukščiau dar stačiau, ir mes kabiname virves ant ledsriegių 40+40+60m iki sniego keteros (kai kur per akmenis). Perėją pasiekiam 14 val ir užkandam. Debesuota. Šalia eina audros debesys, keterą dengia rūkas, matomumas prastas. Nusprendžiame į virš. Vak. Belucha neiti, kaip buvome suplanavę, bet iš karto leistis. 15 val pajudame žemyn, iš pradžių sniego ketera, pėdom. Einame ryšiais po tris, su katėm iki akmenų. Čia minkštą sniegą pakeičia firmas ir susikristalizavęs sniegas, pėdų nebesimato. Nuo akmenų pakabiname 3 virves ant ledsriegių: 60+40m stačiu ledo - firno šlaitu, paskutinė virvė 40m per bergšrundą ir labai gilų sniegą. Leidžiantis žmonėms, susikristalizavęs sniegas byra nuo šlaito, sudarydamas mažytes lavinėles, kurios apačioje judančius užberia kartais iki juosmens. Apsiniaukę, matomumas prastas, šalimais žaibuoja. Nusileidę iki lygaus uždaro ledyno (Centr. Plato), statome palapines, nes į per. Beluchinskij (3A, ~) šiandien lipti neverta. Sninga, stiprus vėjas. Statome sieneles nuo vėjo. Kai debesys prasisklaido, matome keturis žmones, besileidžiančius nuo per. Beluchinskij.

Rugpjūčio 12 d. (14 žygio diena)

Keliamės 7.30. Apsiniaukę, vėjuota, bet nesninga. Matomumas prastas. Kadangi oras nėra

geras, nusprendžiam eiti ne per perėją Beluchinskij, bet per per. TKT (3A, ~), kuri mūsų nuomone yra parastesnė. Išeiname ir einame užsnigtu ledynu 30-40 min. Prie pakilimo į per. Beluchinskij susirenkame. Gana netikėtai išsigiedrina. Debesys aukšti, jų nedaug. Gerai matosi per. Beluchinskij ir grupelė žmonių su šturminėm kuprinėlėm, judanti link jos. Vėliau paaiškėja, kad tai rusų alpinistai, dalyvaujantys dokumentinio filmo apie Beluchos viršūnę filmavime. Jų viso 8 žmonės, iš kurių du tempia didžiulę SUPER VHS kamerą ir ne mažesnę štatyvą. Nusprendžiam vis dėlto lipti į per. Beluchinskij. 11 val trys žmonės išeina pirmyn kabinti virvių. Iki kabančios didelės užsnigtos ledo atplaišos užlipam giliu sniegu. Nuo čia bergšrundu prasideda status (40-45°) ledo šlaitas. Ant ledo nedidelis vakarykščio sniego sluoksnis, kuris lipant žmonėms čiuožia mažytėmis lavinėlėmis. Nuo sniego balkono lipti pradėdame kartu su rusų alpinistais. Virves kai kur kabiname dubliuotas, tačiau dėl didelio žmonių skaičiaus (viso 14) lipimas šiek tiek gaištasi. Nuo sniego balkono iki perėjos pakabinam 40+40+40+40+50m virvės ant ledsriegių. Paskutiniai 20m iki perėjos viršaus nestatūs, per sniegą ir birius akmenukus, juos užlipame be virvės. Visi 14 žmonių ant perėjos suirenkame 15 val. Pietaujame. 16.15 paliekame daiktus ant perėjos ir pradėdame kilti link viršūnės Belucha (Ryt.). Kylam su katėm, be virvių, sniegu, ledu ir uolom. Viršūnę pasiekiam per 40 min. Pats aukščiausias viršūnės taškas yra didelis sniego gūbrys, užsibaigiantis didžiuliu karnizu, todėl ant jo nelipame. Turas ir atminimo lentelės yra truputį žemiau, apie 30m nuo aukščiausio taško, prie uolų. Nusifotografuojame prie ledkirčio su varpeliu, palikto atminti 1990m čia žuvusiam lietuviiui. Oras sparčiai genda, dėl to ant viršūnės ilgiau neužsilaikome. Leidžiamės iki perėjos. Nusileidimas užima apie 20 min. 18 val ant perėjos matomumas blogas, pradeda snigti. Nusileidimo nuo perėjos nesimato. Nusprendžiam nakvoti ant perėjos. Aikšteles įsirengiam vakarinėje perėjos pusėje (senų aikštelių vietoje) ant nestataus nuobiryno. Rūkas, sniegas ir kruša, žaibuoja. Padėdame rusų grupei pakabinti pirmas dvi virves. Jie leidžiasi. Temstant audra praeina, nustoja snigti.

Rugpjūčio 13 d. (15 žygio diena)

Budintieji kieliasi 6.50, kiti 7.20. Džioviname daiktus. Nedidelis debesuotumas. Nuo perėjos kabiname virvę 60m ant ledsriegio. Pirmas pradeda leisti 9.30. Žemiau dar 40m virvės ant ledsriegio. Statumas apie 40°. Paskui dar 40m ant ledsriegio per bergšrundą. Žemiau išeiname į lavinų nuvažinėtą sniego šlaitą apie 30° statumo, kuris į apačią lėkštėja. Iš dešinės nuo uolų byra akmenys. Maždaug po 250m leidimosi išeiname virš ledokryčio, kurį apeiname dešiniu šonu. Liestis reikia kuo greičiau, nes nuo uolų nuolat byra akmenys. Dar 200m nusileidžiam susigulėjusiu lavinų suneštu sniegu iki lygaus plato. Iš čia žemyn apeidami plyšius einame iki stovyklavietės po perėja TKT. Čia įsikūrusi mūsų antroji grupė, kurių 4 žmonės šįryt išėjo į viršūnę Ryt. Beluchą. Jie lipa kitu keliu, nuo sniego balno, esančio į rytus nuo viršūnės, per uolas. Nusileido tuo pačiu keliu, kaip ir mes, per perėją Beluchinskij. Stovyklavietėje pietaujam, ilsimės. 16.30 išeiname žemyn, apeidami uolinį gūbrį. Per vieną plyšį pakabinam 5m virvės. Toliau sniego šlaitu pro per. Bolšoje Berelskoje Sedlo iki Mensu ledyno. Nusileidimas užima apie 1val. Link perėjos Delone kylame atviru ledynu su dideliais plyšiais. Viršutinio Mensu ledokryčio beveik nelikę. Pirmą didelį plyšį (apie 30m pločio) apeinam pro kairį (ėjimo kryptimi) kraštą. Kitas didelis plyšys praeinamas gana paprastai. Kiti plyšiai nedideli, lengvai apeinamia rba peršokami. 19 val sustojame nakvynei prieš patį paskutinį pakilimą į perėją. Apsiniaukę, truputį sninga.

Rugpjūčio 14d. (16 žygio diena)

Budintieji kieliasi 6.50, kiti 7.30. Nedidelis debesuotumas. Pirmi išeina į perėją 9.30. Pradžioje 100m kylame nestočiu sniego šlaitu, paskui 20m 30-40° statumo šlaitu kietu sniegu, pėdom. Ant perėjos randam mūsų antros grupės raštelį, paliktą rugpjūčio 11~d. Nusilaidimas ledo šlaitu (40-45°). Pakabiname 60+40+40+60 metrų virvės ant

ledsriegių iki pirmo bergšrundo. Paskui nusileidimas su katėm dar apie 60m ledo šlaitu (veidu į šlaitą) per antrą bergšrundą iki lygaus atviro ledyno. Ledynas šviežiai apibyrėjęs akmenimis, todėl susirenkam truputį toliau, prie pakilimo į Titovo perėją. Paskutinis nusileidžia 11.25. Susidedam inventorių ir per 30min atviru ledynu pasiekiam Tomskije Stojanki. Ledyno liežuvį (“arbūzą”) apeinam pro kairį kraštą. Čia pietaujam ir ilsimės. 15.50 išeinam žemyn Akemo ledynu. Leidžiamės turais žymėtu taku per moreną, esančia dešiniam ledyno krašte. Paskui einame ledynu, netoli jo pabaigos pereiname į dešinę moreną. Čia po 15min ėjimo prasideda samanom apaugę aikštelės, bet dauguma jų be vandens (Akemo upė lieka gerokai žemiau). Sustojam 18.40 aikštelėje netoli Akemo upės išsiliejimo. Vakare silpnas lietus, kuris prieš sutemstant baigiasi.

Rugpjūčio 15d. (17 žygio diena)

Budintieji keliai 7.00, kiti 7.30. Išeinam 9.30. Nedidelis debesuotumas. Maždaug per valandą pasiekiam pesikėlimo per Akemo upę vietą. Čia nuo vieno iki kito kranto nutiestas trosas. Bridimas nesudėtingas, bet vienoj vietoj vanduo iki juosmens. Po to džiovinamės. Iki Akemo ež. einame per apsemtas pievas. Prie ežero sutinkam Vilniaus universiteto veteranų grupę, kuri jau leidžiasi žemyn. PSS nameliuose išregistruojam maršrutinę knygelę. Už namelių yra hidro met. Stotis, kurioje galima nusipirkti šviežios duonos, miltų, pieno, užsisakyti pirtį. Tačiau tą dieną duonos jau nebuvo, o rytojaus mes nusprendėm nelaukti. Apie 200m nuo stoties yra stovyklavietės. Tačiau jose buvo labai daug žmonių, todėl tik papietavome ir pradėjome leisti traku palei Akemo upę. Priėję kairį upės intaką su kriokliu sustojom. Apsiniaukę, vėjuota.

Rugpjūčio 16d. (18 žygio diena)

Pusiau poilsio diena. Maudomės, ilsimės. Išeinam po pietų, apie 15-16 val. Netrukus ima lynoti, paskui lietus sustiprėja. Sustojam 19 val aikštelėje prie Akemo upės. Smarkia lyja.

Rugpjūčio 17d. (19 žygio diena)

Nebelyja, debesuota su pragiedruliais. Išeinam 9.15. Takas šlapias, slidus. Vienoj vietoj pusė grupės nepataiko į pagrindinį kelią ir nueina taku palei upę. Kai takas beveik išnyksta, tenka kilti tiesiai per mišką iki pagrindinio tako. Pietūs 12.30-14.30 prie nedidelio intako. Palei taką auga daug serbentų, kurie daug kur nenuskinti. Nakvynei sustojam 19val prie paskutinio vandens šaltinio, kylant į perėją Kuzujak. Apsiniaukę.

Rugpjūčio 18d (20 žygio diena)

Budintieji keliai 7.00, kiti 7.30. Išeinam 8.50. Perėją pasiekiam per 40min. Pati perėja – tai tiesiog aukščiausia kelio, einančio per mišką apaugusį gūbrį, vieta. Nusileidžiam ir 13val pasiekiam Kučerlos kaimą. Iš čia einame iki St. Peterburgo bazės “Vysotnik”, kur pasiimam daiktus ir įsikuriam.